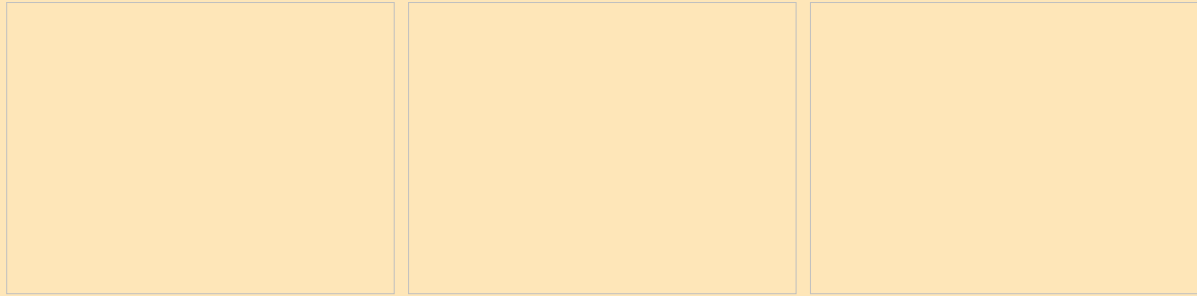

Nakon dve godine izbeglickog zivota po kolektivnim centrima u unutrašnjosti Srbije prva grupa Srba povratnika vratila se na svoja razrusena ognjista u Metohiji

PRVI SRPSKI POV RATNICI STIGLI U OSOJANE

Slika 1: Prvi satori za povratnike

Slika 2: Reci ohrabrenja povratnicima

Slika 3: Milivoje Ribac: "Sve izgleda drugacije osim neba nad nasim glavama i Prokletija u daljini"

U noci izmedju 12. i 13. avgusta 2001 godine u organizaciji UNHCR-a, UNMIK-a i KFOR-a vratilo se u selo Osojane, nedaleko od Kline, 54 njegovih zitelja koji vec dve godine zive kao raseljena lica u unutrašnjosti Srbije. Povratnici su stigli u jednom od dva planirana autobusa u 4.30 ujutro pred seosku skolu gde je UNHCR vec pripremio teren za satore i osnovnu infrastrukturu za njihov boravak. Autobus je dosao uz nevidjeno jaku vojnu pratnju snaga italijanskog i spanskog KFOR-a koji su svojim oklopnim vozilima docekali Srbe na prelazu Savine Vode iznad Peci. Kao i svi srpski konvoji, i ovaj je dosao u ranim jutarnjim casovima kako bi se izbegao moguci napad od strane Albanaca. Povratnike je predvodio g. Milivoje Ribac, predsednik Saveza udruzenja raseljenih lica sa Kosova i Metohije.

Po dolasku u svoje razruseno selo Osojanci su bili primljeni u ostecenoj zgradi skole u kojoj je bila improvizovana trpezarija. Pridosljima se obratio Dejvid Micels regionalni administrator Misije UN i pozeleo im dobrodoslicu. Spanske snage su se vec prethodnih dana u vecem broju rasporedile po celoj dolini kako bi onemogućili bilo kakav incident.

Nakon dorucka i popisa povratnika, vojnici KFOR-a su pregledali njihov prtljag dok su im sluzbenici UNMIK-a izdavali privremene licne karte.

Izmedju 6.30 i 7.00 postavljeni su prvi satori kojih trenutno ima trinaest. Srbi su odmah posedali oko satora, upaljene su prve plinske boce i skuvana kafa. Vise od 20 povratnika je starije dobi i na njihovim licima se jos mogla videti zbunjenost zbog dolaska u jednu sasvim neobicnu situaciju. Zato su verovatno i izostale ocekivane emocije pa je izgledalo kao da su se ovi ljudi vratili kucama nakon kraceg putovanja. Mnogima iz ove prve grupe povratnika ovo je bio prvi put da nakon juna 1999 posete svoje selo. Pre dolaska ove grupe UNHCR je u par navrata organizovao kratke posete manjeg broja seljana.

Povratak raseljenih Srba u Osojane prvi je organizovani povratak koji je su organizovali UNHCR, UNMIK i KFOR. Osojanska dolina obuhvata podrucje od nekoliko srpskih zaselaka ciji su stanovnici u prvim danima nakon zavrsetka rata i dolaska medjunarodnih mirovnih snaga izbegli pred albanskim ekstremistima i privremeno utociste nasli na vise lokacija u unutrašnjosti Srbije, vecinom u kolektivnom smestaju. U medjuvremenu lokalni Albanci predvodjeni ekstremistima iz OVK opljackali su i zapalili sve srpske kuce u ovoj dolini i tesko ostetili novu crkvu cija je gradnja bila pred zavrsetkom. Jos od prvih dana radilo se na organizovanom povratku ljudi iz Osojana, sto bi omogucilo da se otpocne sa sirim procesom povratka Srba koji su napustili svoje domove na Kosovu i Metohiji. Nazalost sve do danas bilo je nemoguće organizovati povratak jer su bezbednosni uslovi i dalje ostali veoma teski i nepredvidivi.

Prema procenama, u samom selu Osojani od 120 kuca u prvi mah moguće je popraviti samo pet-šest dok materijala ima za oko 30 kuca. Za obnovu ostalih kuca trebace vise vremena jer su ostecenja znatna. Osim toga povratnici na svojim ognjistima nisu nista zatekli od svoje imovine, a zbog opasnosti od mina mnogi jos nisu ni otisli da vide svoje kuce te ne napustaju privremeni prihvatni centar kod skole. Snage KFOR-a ce u narednom periodu aktivno raditi na deminiranju cele doline kako bi se omogucio nesmetan pristup svim kucama i imanjima.

Namera UNHCR-a jeste da prva grupa povratnika u dogledno vreme stvori osnovne uslove za dolazak drugih ljudi, zena i na posletku i dece za koju bi se obnovila ostecana skola Sv. Save u selu. Za potrebe obnove vec je prikupljen osnovni gradjevinski materijal i za sada je najveća potreba u ljudskoj snazi.

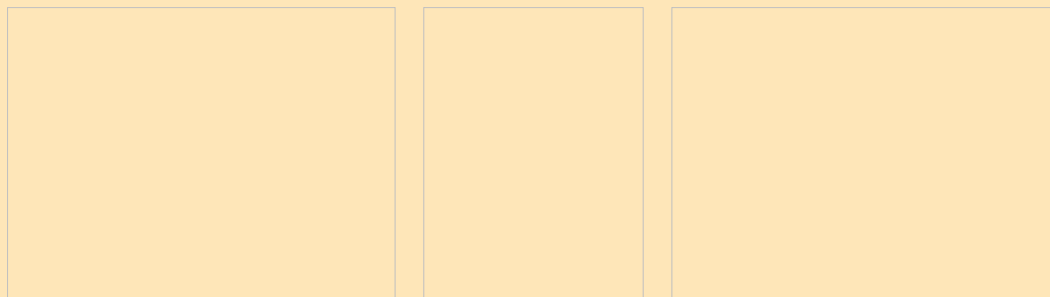
S obzirom na trenutnu bezbednosnu situaciju Osojane i okolna sela ce po svemu sudeci deliti sudbinu ostalih srpskih enklava na Kosovu i Metohiji. Svako putovanje van zasticene zone bice veoma rizicno i moci ce se organizovati jedino uz oruzanu pratnju KFOR-a. Prvih nekoliko meseci zasigurno ce biti najtezi dok se ne obradi zemlja i ne stvore uslovi za proizvodnju osnovnih namirnica i koliko toliko normalan zivot.

Ovo je takodje i veliki ispit za medjunarodnu misiju, koja je po rezoluciji 1244 duzna da obezbedi povratak svih raseljenih lica sa podrucja Kosova i Metohije i njihov slobodan i bezbedan zivot. Do sada medjunarodna zajednica u sustini nije uspela da Kosovo ucini slobodnim za sve, tako da vecina ne-albanskog stanovnistva u Pokrajini zivi bez osnovnih ljudskih prava, u enklavama okruzenim bodljikavom zicom i tenkovima. S druge strane albanski ekstremisti ne samo da nisu razoruzani od strane NATO-om predvodjenih snaga KFOR-a, kako je predvidjeno Rezolucijom UN vec gotovo svakodnevno napadaju Srbe, Bosnjake i Rome i aktivno ucestvuju u destabilizaciji obliznje Republike Makedonije.

PRVA LITURGIJA

Sutradan, na praznik Svetih Makaveja, 14. avgusta 2001. godine, u selu Osojane odsluzena je prva Sveta Liturgija koju je

sluzio mitropolit crnogorsko-primorski Amfilohije uz sasluzenje igumana Teodosija iz manastira Visoki Decani, jeromonaha Petra Ulemeka iz manastira Djurdjevi Stupovi i jeromonaha Jovana Culibrka sa Cetinja. Na Liturgiji su pevale monahinje manastira Pecka Patrijarsija koje su zajedno sa monasima i monahinjama drugih metohijskih manastira ostale posle rata da dele sudbinu svog stradalnog naroda koji je ostao u Metohiji.

Slika 4: Sveta liturgija pred pustom skolom

Slika 5: Povratnicki slavski kolac

Slika 6: Crkva Sv. Arhangela Gavrila u Osojanima sa "trnovim vencem"

Mitropolit Amfilohije je u ime Srpske Pravoslavne Crkve pozdravio povratnike i ukrepio ih na velikom podvigu koji je pred njima. U svojoj besedi Mitropolit je uporedio stradalni srpski narod sa stradanjem starozavetnog jevrejskog naroda setivsi se reci psalma: "Ako te zaboravim Jerusalime, neka bude zaboravljena desnica moja" (Ps. 136.5). U nastavku je naglasio da pravoslavni Srbi na Kosovu i Metohiji imaju svoje drevne svetinje koje ne smeju nipošto zaboraviti. Kao sto Sveti Kralj Stefan nije napustio sa svojim monasima Decansku Lavru, tako su i monahinje starice Pecke Patrijarsije, Devica i Gorioci ostale u potpunom okruzenju cuvajuci svoje svetinje. Ovaj primer Mitropolit Crnogorski istakao je kao podstrek povratnicima da bi i oni istrajali na svom putu i bili spremni da podnesu sve nevolje koje ih ocekuju. Mitropolit Amfilohije se posebno zahvalio komandantu spanskih snaga koje obezbeduju selo i koji su izrazili veliku zelju da pomognu povratnicima da obnove zivot u Osojanima. Spanski oficir je prisao Mitropolitu i od njega uzeo blagoslov celivajuci mu desnicu, dok je mitropolit primio od komandanta jedinice KFOR-a kao poklon spansku zastavu. Monasi i monahinje iz Decana, Pecke Patrijarsije i cele raskoprizrenske eparhije vodice racuna da redovno posecuju i pomazu povratnike. Crkva koja je nakon rata ostala sa svojim narodom spremna je da doceka prognanike i pomogne im da obnove svoja sela i svetinje.

Povratnici su spontano kao svoju seosku slavu izabrali Svete Makaveje, tako da je nakon liturgije osvecen i prvi slavski kolac. Nakon osvecenja slavskog kolaca narod je sa svestenstvom uz vojnu pratnju otisao do seoskog groblja, koje za razliku od mnogih srpskih pravoslavni grobalja po Metohiji nije oskrnavljeno. Tamo su pripaljene svece za upokojene i raskrcena trava koja je pokrila mnoge grobove.

ZAVET PRED CRKVOM

Nakon toga narod je izrazio zelju da po prvi put poseti crkvu Sv. Arhangela Gavrila koja je u velikoj meri ostecena u posleratnom periodu, tako da se ne moze popraviti. Prisutni su potvrdili spremnost svih stanovnika sela da se na tom mestu po ko zna vec koji put zapocne izgradnja nove parohijske crkve. Ovim se pokazuje da je jedino obnovom zivota u zapustelim selima moguće obnoviti i nase porusene svetinje koje su stradale zajedno sa narodom.

Nova srpska enklava na Kosovu i Metohiji pocela je sa zivotom uz molitvu i nadu da ce uskoro doci dan kada ce se opet ziveti i raditi u miru kao pre. Kao nikada do sada ovim hrabrim ljudima potrebna je pomoc da bi opstali na mestu strasnom.

Tekst i fotografije: Decanski monasi

Prva grupa raseljenih Srba vratila se na Kosovo i Metohiju

POCELA POPRAVKA KUCA U OSOJANU

Prvi put posle vise od dve godine od dolaska medjunarodnih snaga na Kosovo i Metohiju organizovano se vratila grupa Srba. Rec je o predstavnicima 45 porodica iz cisto srpskog sela Osojane u opštini Istok, koji su se u organizaciji visokog komesarijata UN za izbeglice (UNHCR), i uz pratnju Kfora, u noci izmedju 12. i 13. avgusta vratili u svoje mesto, saopsteno je na jucerasnoj konferenciji za novinare Potkomiteta za povratak raseljenjenih lica Saveznog komiteta za Kosovo i Metohiju. Prema recima Slavise Ristica, predsednika Potkomiteta, povratak sezdesetak ljudi u centralno selo osojanske doline, u kojoj je, inace, u desetak srpskih sela bilo oko 600 porodica, veoma je skroman i neambiciozan prvi korak UNHCR-a, ali, ipak, uliva nadu da je povratak raseljenih poceo.

On je objasnio da su mestani Osojana zatekli sve kuce opljackane i spaljene, a samo desetak odsto stambenih objekata ce moci da se rekonstruise. Sve ostalo morace da se zida iznova i zbog toga je, uz obezbedjivanje novca, potrebno sto pre u to mesto vratiti jos jednu grupu mladjih ljudi, ukoliko je moguće sa nekim znanjima iz graevinarstva, da bi se sto pre neke kuce osposobile za stanovanje. Ti ljudi su sada u satorima, a UNHCR je vec prvog dana dovezao odredjene kolicine gradjevinskog materijala, tako da je odmah pocela rekonstrukcija nekoliko kuca i ambulante.

Ristic je rekao da ocekuje da bezbednost ovih povratnika nece biti ugrozena, kako zbog toga sto pripadnici spanskog kontingenta Kfora obezbeduju selo, tako i zbog toga sto je rec o podrucju koje su naseljavali iskljucivo Srbi, tako da su najblize albanske kuce udaljene od pet do dvadeset kilometara od osojanske doline. Za rekonstrukciju kuca UNHCR je obezbedio oko 2,5 miliona maraka, sto ce, kako se procenjuje, biti dovoljno za 34 kuce.

Milivoje Ribac, predsednik Saveza udruzenja prognanih za povratak na Kosovo i Metohiju i nacelnik Peckog okruga rekao je da

je veoma vazno da se povratak raseljenih Srba nastavi, jer je rec o pitanju od nacionalnog i drzavnog interesa, zbog cega bi drzava morala da obezbedi sredstva za pomoc onima koji zele da se vrate, a kojih, kako je naglasio, ima mnogo.

"Vazno je da ljudi koji su se vratili ne ostanu zaboravljeni, da ne pomisle da su samo deo nekog eksperimenta, vec da osete da imaju stvarnu podrsku svoje drzave - kaze Ribac. - Jer, ukoliko ovo ne uspe, mozemo ocekivati da ce i oni koji su do sada opstajali u srpskim enklavama, nadajuci se da ce se neko vratiti, poceti da odlaze", rekao je Ribac.

Slavisa Ristic je naglasio da se za povratak u sela u osojanskoj dolini prijavilo ukupno 200 porodica, ali da je UNHCR, iz bezbednosnih razloga, ogranicio broj povratnika, pa su bili prinudjeni da naprave izbor i u prvoj grupi posalju one koji su ziveli u sredistu sela Osojane i cije kuce su manje ostecene. On je primetio da ovim ljudima drzava mora da pomogne tako sto ce, osim novca za izgradnju kuca, obezbediti i finansijsku pomoc njihovim porodicama koje su jos u Srbiji. Onima koji su u Srbiji radili u drzavnim institucijama trebalo bi omoguciti da i dalje primaju platu, dok popravljaju svoje kuce na Kosmetu.

G. Novakovic

Prica koja ne stize do naslovnih strana

ZA KIM ZVONE DJAKOVICKA ZVONA

"Nego sto je ludo pred svijetom ono izabra Bog da posrami mudre; i sto je slabo pred svijetom ono izabra Bog da posrami jake"; (Poslanica Korincanima 1:27)

Vec dve godine nakon prestanka rata na Kosovu i Metohiji, sest starica Srpkinja u Djakovici molitvom i nadom u Boga bore se protiv mrznje koja ih okružuje.

Kao i proteklih cetrdeset godina, Poleksija Kastratovic - Poljka (65) i danas svakodnevno poziva na molitvu zvoneci u zvona stare pravoslavne crkve u Djakovici. Vrseci ovo, od Boga joj dato poslusanje ona cvrsto veruje da ne poziva samo na molitvu nego i smelo objavljuje da poslednjih sest pravoslavnih starica-hriscanki u Djakovici jos uvek zivi i moli se Gospodu Hristu.

Vec cetrdeset godina Poljka zivi u trosnoj kucici u porti djakovicke crkve. Pre no sto je odabrala da zivi zivotom slicnim drevnoj prorocici Ani koja je pohitala u sretanje novorodjenom mladencu Hristu, radila je kao uciteljica. Nakon nekoliko godina rada, komunisticke vlasti su je otpustile zbog otvorenog ispovedanja pravoslavne vere, kao sto je u to vreme bilo sa mnogim javnim radnicima koji nisu krili svoju veru.

Poljka je ovo shvatila kao Providjenje Boga koji ju je pozivao da posluži Njemu i Njegovoj Crkvi. Otad se ona sva predala crkvi, redovno brinuci o njenoj cistoci, paleci kandila i zvoneci zvona na molitvu.

Da se sve ovo dogodilo u bilo kom gradu Srbije i Jugoslavije, ne bi to bila tako neobicna prica. Ali sestra Poljka sa jos pet starica Srpkinja zivi u Djakovici, metohijskom gradu u kojem vec vise od dve godine vise ne zive Srbi. zive ove starice u potpunoj izolaciji u crkvenoj porti, bez mogucnosti da slobodno izadju, barem da nesto kupe u obližnjoj prodavnici. Nakon rata na Kosovu i Metohiji, gde je u sukobu jugoslovenskih snaga i albanskih pobunjenika stradalo mnogo nevinog civilnog stanovnistva, gotovo svi Srbi iz Djakovice morali su da napuste svoje domove. Po dolasku snaga KFOR-a, Vojska Jugoslavije je po dogovoru napustila Pokrajinu, ali su istog trenutka i albanski ekstremisti zapoceli sistematsko istrebljenje preostalih Srba. Tih dana, sirom Kosova i Metohije pobijene su i kidnapovane stotine Srba, hiljade kuca spaljeno i unisteno, mnoge crkve oskrnavljene i porusene, brojni drevni nadgrobni spomenici sruseni i polomljeni. Svi oni koji su dugo ocekivali dolazak medjunarodnih snaga bili su gorko razocarani, gledajuci krvoprolice koje se desavalo pred ocima NATO vojnika.

Po dolasku italijanskih snaga, u Djakovici je u svojim domovima jos uvek ostao manji broj starijih Srba koji su od Italijana ocekivali zastitu. Nazalost, albanski ekstremisti (UCK) svakodnevno su vrsili racije, pljackajuci i na kraju paleci srpske domove. Mala parohijska crkva Uspenja Presvete Bogorodice ostala je jedino pribegiste i utociste, a Poljka se pokazala pravim herojem, spasavajuci mnoge od gladi i smrti. Porta je bila prepuna iznemoglih ljudi koji su jedva uspevali da, krijuci se po bastama i podrumima, nekako dodju do crkvice. A Poleksija, sigurna da ih Gospod neće napustiti, pozivala je narod da se mole i da zapale svecu Svetom Nikolaju, njihovom nebeskom pokrovitelju. Jednog dana su cak pripadnici UCK upali u crkvenu portu i poceli da pretresaju narod. No, blagodacu Bozjom, nikog nisu povredili jer su Italijani bili blizu. Oni Srbi koji su ostali u svojim domovima, prošli su mnogo gore. Neki su nestali, a neki pronadjeni u svojim kucama, izmasakrirani na najbrutalniji nacin. Italijanski vojnici su vrlo brzo stavili pod zastitu crkvu i oko porte sproveli bodljikavu zicu da bi sprecili albanske ekstremiste da napadaju narod. Medjunarodni Crveni Krst je organizovao evakuaciju svih onih koji su zeleti da napuste grad i da odu u unutrasnjost Srbije ili Crnu Goru. Poleksija je ostala sa pet drugih starica koje su odlucile da ostanu kraj crkve u kojoj su krstene i u kojoj su se molile citavog zivota. Sve su u svojim sezdesetim i sedamdesetim godinama: Nada Isailovic, Vasiljka Peric, Ljubica Miovic, Jelena Miovic i Dragica Nikolic. Svaka od ovih hrabrih zena ce vam ispricati svoju tuznu pricu o tome kako su tek cudom izbegle sigurnu smrt pod zlocinackim albanskim nozem. "UCK zlocinci stavili su mi pistolj na celo i rekli da ce da mi pucaju u glavu. Ja sam se toliko uplasila da sam im samo rekla da rade sta god hoce", kaze Nada Isailovic koju su izbacili iz njene kuce koja se nalazila blizu autobuske stanice, a ona se preselila u bratovljevu kucu koja se nalazi blizu crkve. U toj kuci, potpuno opljackanoj, koju sada nekoliko italijanskih vojnika danonocno cuva ona samo prespava i potom, uz pratnju vojnika dodje do crkve gde sa ostalim staricama provede dan. "Kad god prodjem ulicom oni psuju i vicu" zali se Nada, "a desavalo se da me i kamenom pogode u glavu". "Na desetina kola sa albanskim registracijama dolazilo je u Srpsku ulicu i odnosilo se sve: namestaj, odecu, televizore... sve redom. Na kraju bi samo zapalili kucu i otisli" seca se Nada onih prvih "posleratnih" dana. "KFOR kao da nije bio spreman da udje u sukob sa njima pa bi se samo pravili da ne vide sta se desava" dodaje, u suzama, druga starica. Od svih njih izgleda da je najteze Dragica Nikolic jer su je albanski mladici pretukli, izvukli iz njene stare kucice i naterali da gleda kako joj kuca gori. Dragica stalno cuti i samo se nada da ce na miru da umre u svom rodnom gradu.

Uprkos gotovo beznadeznoj situaciji u kojoj se nalaze, ove starice nisu klonule duhom. Poljka je "spiritus movens" ove grupe i, uvek mimna i stalozena, prepuna pouzdanja u Bozju zastitu pomaze i drugima koje se bore da izdrze sav taj teret mrznje koji se

oseti svuda oko njih. Bez mogućnosti da izadju iz svog utocista, starice potpuno zavise od italijanskih vojnika koji su sa njima vremenom izgradili veoma srdacne odnose. Starice, videci u vojnicima mozda svoje sinove i unuke, cesto im kuvaju kafu, naprave poneki kolac. Zauzvrat, Italijani staricama kupuju hranu. One im daju novac i vojnici odu u obližnju prodavnicu da kupe ono najosnovnije. Naravno, prodavcu ne smeju da kazu za koga je, inace im ne bi prodali nista. Neposredno uz samu crkvenu portu nalazi se prodavnica koja je pripadala crkvi i koju su izdavali pod zakup nekom Albancu. Sada je vlasnik neka druga osoba i izgleda da on nema nameru da prodavnicu vrati u crkveno vlasništvo. "I ovaj pas, vidite..." kaze nam Poleksija "to je nas pas, Albanci ga poznaju i gadjaju kamenjem kad izadje na ulicu. Drugi pas je italijanski, oni to znaju i nikad ga ne diraju". U ovom cudnom okruženju cak i psi stradaju.

Mitropolit Amfilohije sa bakama ispred njihove skromne kucice. Kuca je sagrađena u 19 veku i Poljka ovde zivi vec 40 godina Mala parohijska kuca u kojoj bake zive odvojena je samo zidom crkvenog dvorista od velikih i modernih albanskih kuca s druge strane ulice

U pocetku su Albanci bacali smeće preko zida u portu. "Jednom", prica Poljka, "zaculi smo eksploziju i potom videli da je rucna bomba eksplodirala u porti. Hvala Bogu, niko nije povredjen". Nakon ovih incidenata Italijani su postavili osmatracnice oko crkvene porte koja sada lici na malo utvrđenje, okružena osmatracnicama, bodljikavom zicom, reflektorima i vojnicima koji, naoruzani automatima, neprestano strazare. Poleksija kaze da su neki od Albanaca iz susednih kuca dobri ljudi. "Ali oni se strasno boje svojih sunarodnika- ekstremista i ne smeju da nam pomognu. Ja sam sigurna da medju njima ima onih koji nas ne mrze. A mi nismo ucinili nikome nista nazao. Samo zelimo da ostanemo ovde, uz nasu crkvu."

Ali, za Srbe je cak i ovo veoma tesko i opasno na danasnjem "Slobodnom Kosovu". Oko 100.000 Srba jos uvek zivi u nekoliko vojskom zasticenih enklava sirom citave pokrajine. Neke su enklave pravi getoi, poput Orahovca, a neke pak geografski odvojene od albanskih područja planinskim lancima i rekama. A izvan ovih zona za Srbe nema nikakvih prava i sloboda. Izvan blindiranih

vozila niko ne moze da im garantuje sigurnost. Moze da vas ubije ko hoce, a pocinioci verovatno nikad nece biti pronadjeni jer Kosovom vlada zavera cutanja. Iako svi Albanci zasigurno ne odobravaju ove napade na Srbe, pokrajinom iz pozadine jos uvek vladaju ekstremisti. Nedavno izabrane opstinske vlasti su obicno samo marionete u rukama mocnih narko-bosova i mafije koji su svoju mrežu prosirili po citavom Kosovu, Albaniji, zapadnoj Makedoniji i cak Crnoj Gori. Medjunarodne snage nisu ovlastene da se bore protiv organizovanog kriminala i terorizma, nego samo da odrzavaju opštu bezbednost, sto je daleko od zagaranovanog mira i slobode za sve gradjane. To je razlog zbog koga je medjunarodna zajednica manje-vise postala taoc albanskih ekstremista i kriminalaca, koji bi lako mogli da okrenu svoje pusane cevi ka svojim dosadasnjim ratnim drugovima, ako bi samo osetili da vise nemaju njihovu podršku.

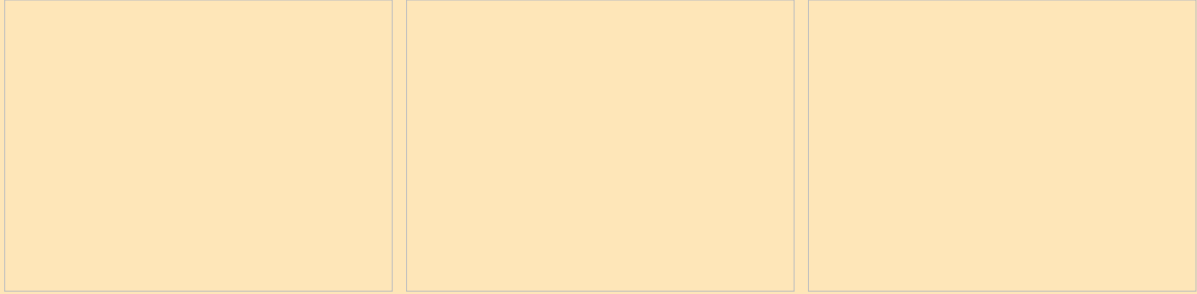
Zivot pod stalnom vojnom zastitom, majka Poljka sa italijanskim Bersaljerima

Bratstvo manastira Visoki Decani se posebno zauzelo oko djakovickih "baka" , kako ih monasi od milja cesto zovu. Monasi ih, pod pratnjom KFOR-a u blindiranim vozilima, posecuju bar jednom sedmicno, donose im hranu, lekove, ogrevno drvo i sve drugo sto im je potrebno. Nedeljom i praznikom sluze Svetu Liturgiju da bi se "bake " pricestile. S vremena na vreme organizuju im odlazak do Pecke Patrijarsije ili Manastira Visoki Decani, koji su i sami enklave, iako ponesto prostranije i u lepšem prirodnom okruženju metohijskih suma i planina. Tu bake provedu dan-dva. Ponekad sa decanskom bratijom odu do centralne Srbije ili Crne Gore, da posete rodbinu, no uvek nestrpljivo cekaju da se vrate u Djakovicu gde se, kako kazu, najbolje osecaju. Sama Poljka retko napusta crkvu. Ona bdi, poput neumornog strazara, uvek spremnog da verom, postom i molitvom otera uljeze. Citav dan provodi u crkvi moleci se, cisteci crkvu, paleci kandila i kadeći tamjanom. "Eto, iz prestone ikone Svetog Nikolaja izlazi neobican, predivan miris mira"prica ona monasima. "To nas jos vise ukrepljuje da je nasa duhovna borba bogougodna", govori ona, uz osmeh.

"Humanitarne organizacije nas retko posecuju. Neki od njih, iskreniji, rekli su mi da se boje da ih Albanci ne obeleze kao srpske prijatelje" kaze Poleksija sa uzdahom. "Razumem da se neki od njih boje, a neki imaju i predrasude prema nama... ali hvala Bogu, on se stara da uvek imamo sve sto nam je potrebno". Neki medjunarodni predstavnici dolazili su i raspitivali se da li bismo napustili Djakovicu, jer tu ocigledno za Srbe nema zivota. Poleksija na takva njihova pitanja nije ni htela da odgovara. A nije tajna da su neke medjunarodne humanitarne organizacije otvoreno potsticale Srbe da napuste Kosovo. Sada ih, eto, zele pripremiti za nekakve "izbore" kako bi izgledalo da i u etnicki cistoj Djakovici postoje multietnicki izbori.

Predvidjeni medjunarodni koncept demokratskog, multietnickog Kosova tesko da je moguc u ovakvoj kosovskoj svakodnevnici. Iako je medjunarodna zajednica izvrsila vojnu intervenciju protiv SRJ da bi sprecila etnicko ciscenje, na kraju se nasla u ulozi svedoka obrnutog etnickog ciscenja. Ovaj put, sve se to desava ne u ratnom haosu, vec u prisustvu 40 000 najbolje obucenih NATO vojnika. Iako medjunarodna stampa donosi vesti o poboljsanju zivota na Kosovu i Metohiji, stvarna situacija ne daje sliku poboljsanja, a price poput ove nikad ne dospevaju na naslovne stranice. Opadanje broja zlocina nije posledica poboljsanja bezbednosne situacije, vec proste cinjenice da vecina ne-albanskog stanovništva zivi potpuno odeljena od Albanaca koji ostaju i dalje vecinom neprijateljski raspoloženi i netolerantni prema drugima kao i prvih dana nakon rata. Price o getoima i enklavama bile bi na naslovnim stranicama u doba Milosevica, ali ih sada politicari i novinari sa Zapada vesto izbegavaju.

I dok sunce nad Djakovicom polako zalazi, nestajuci u udaljenim brdima susedne Albanije, Poleksija pali svece i kandila, spremajuci se za vecernju molitvu. Ovo je za nju samo jos jedan dan koji je prosao i jedan dan blize Gospodu. Zvuci zvona stare srpske crkve tuzno se sire zalazeci i medju zidove saborne crkve Svete Trojice koja i u rusevinama ostaje dostojanstvena. Kada su je Albanci srusili u leto 1999, nakon dolaska UN i KFOR-a, citav grad je slavio uz pesmu do ranog jutra. "Mi se nismo bojale. Samo smo se molile Bogu. Znale smo da crkvu mogu srusiti, ali Gospoda ne mogu nikad da izagnaju iz srca Njegovih vernih..." prosapta Poleksija osenivsi se znakom casnog krsta.

Slika 1: Zivot pod stalnom vojnom zastitom, majka Poljka sa italijanskim Bersaljerima

Slika 2: Crkva Presvete Bogorodice iz 15. veka (obnovljena u 19. v) jos ponosno stoji

Slika 3: Poslednje Srkinje u Djakovici (s leva na desno): Dragica Nikolic, Ljubica Miovic, Jelena Miovic, Poleksija Kastratovic, Nada Isailovic i Vasiljka Perovic

Slika 4: Mitropolit Amfilohije sa bakama ispred njihove skromne kucice. Kuca je sagrađena u 19 veku i Poljka ovde zivi vec 40 godina

Slika 5: Mala parohijska kuca u kojoj bake zive odvojena je samo zidom crkvenog dvorista od velikih i modernih albanskih kuca s druge strane ulice

Povodom izbora na Kosovu i Metohiji 17. novembra

POZIV SRBIMA DA SE REGISTRUJU

Koordinacioni centar isticice da evidentiranje ne znaci automatski izlazak na biralista

Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju razmatrao je pitanja od vaznosti za funkcionisanje Centra i registraciju interno raseljenih Srba sa Kosmeta i konstatovao da je postignuta politicka i drzavna saglasnost o neophodnosti registracije Srba sa Kosmeta za izbore, zakazane za 17. novembar, saopsteno je juce iz Centra.

Koordinacioni centar isticice da registracija biraca ne znaci automatsko ucesce Srba na izborima na Kosovu i Metohiji i apeluje na njih da se odazovu pozivu za registraciju koja je u toku.

"Polazeci od stavova Vlade SRJ, Vlade Republike Srbije i predsednika SRJ Vojislava Kostunice, Koordinacioni centar smatra da je postignuta politicka i drzavna saglasnost po pitanju neophodnosti registracije interno raseljenih Srba sa Kosova i Metohije", navodi se u saopštenju Sekretarijata Koordinacionog centra za Kosmet sa prekjučerasnje sednice Centra, odrzane u vladi Srbije.

Od svih politickih subjekata, drzavnih funkcionera i predstavnika Srba sa Kosova i Metohije, Koordinacioni centar ocekuje uzdrzanost u pogledu izjava i postupaka koje bi medjunarodna uprava na Kosovu i Metohiji mogla smatrati provokativnim i koje bi dodatno otezale i ovako nepovoljan položaj nazih sunarodnika na Kosovu i Metohiji, naglasava se u saopštenju.

Uz puno razumevanje teskoca i problema koje nasi sunarodnici na Kosovu i Metohiji imaju, Koordinacioni centar od njih i njihovih politickih predstavnika ocekuje neophodan stepen jedinstva i zajednickog delovanja, dodaje se u saopštenju.

Koordinacioni centar pruza podrsku predsedniku Centra dr Nebojsi Covicu i njegovim naporima za uspostavljanje saradnje nase drzave sa UNMIK-om i Kforom, radi resavanja nagomilanih problema Srba na Kosovu i Metohiji, navodi se u saopštenju.

Uslovi za registraciju

Zainteresovani za registraciju, kako pise u propagandnom materijalu koji predstavnici Unmika dele gradjanima Kosova, moraju da ispune najmanje jedan od sledecih uslova:

- Da su rodjeni na Kosovu, da im je barem jedan od roditelja rodjen na Kosovu, da su stalno boravili na Kosovu najmanje pet uzastopnih godina ili da su proveli na Kosovu manje od pet godina jer su bili primorani da ga napuste.

SRBI BROJNOST DOKAZUJU SAMO REGISTRACIJOM

PRISTINA - Mislim da bi Srbi trebalo da se registruju jer ce na taj nacin pokazati da su jedna velika nacionalna zajednica na Kosovu i tako ce lakse moci da ostvaruju svoja prava - kaze za "Blic" Metju Vetli, rukovodilac Unmikove jedinice za registraciju manjina na Kosovu. Vetli isticice da civilnu registraciju ne treba vezati samo za izbore i da je postojanje centralnog civilnog spiska neophodno za planiranje u mnogim oblastima zivota, kao sto su obrazovanje, zdravstvo, uopste drustveni razvoj.

Na Kosovu se trenutno vrsi registracija svih gradjana starijih od sesnaest godina, a Vetli ocekuje da ce ubrzo nakon registracije odraslih, Unmik organizovati registraciju dece. Podaci o deci se ovom prilikom, kako on kaze, upisuju sa podacima roditelja. Prilikom registracije predstavnici Unmika, kako kaze Vetli, evidentiraju 29 razlicitih vrsta podataka, od najosnovnijih, kao sto su ime i prezime, datum rođenja, do podataka o roditeljima.

- Od svih tih podataka samo devet vrsta, onih najosnovnijih, Unmik ce predati OEBS za potrebe spiskova za izbore - objasnjava Vetli i dodaje nije upoznat sa pojedinostima vezanim za registraciju van Kosova, posto se ona vrsi na drugaciji nacin.

Za sada je, prema njegovim informacijama, na Kosovu registrovano svega nekoliko stotina Srba, mada je planirano da se registruje oko 140.000 Srba i ostalih nealbana.

Slab odziv Srba, kako smatra Vetli, posledica je suprotnih izjava koje im salju lokalni i politicari iz Srbije, kao i cele konfuzije koja stvorena oko pitanja registracije. On isticice da onaj ko se registruje moze, ali ne mora da glasa.

Isto tako, Vetli odbacuje optuzbe da ce se na kosmetske Srbe, registrovane u Srbiji, vrsiti pritisak da se vrata na Kosovo.

- Registracija nema veze sa nezavisnoscu Kosova niti sa statusom Kosova u Jugoslaviji. Isto tako ne treba da se dovodi u vezu sa bezbednosnom situacijom na Kosovu, jer ucesce u registraciji ili njen bojkot nece promeniti sadasnju situaciju na

Kosovu. Medjutim, moze pomoci Srbima da pokazu koliko ih je i da se na taj nacin bore za svoja prava - odgovora Vetli na argumente predstavnika Srba sa severa Kosova protiv registracije.

Za registraciju Srba oformljen je trideset i jedan tim, za koje je predvidjeno da budu mobilni i obilaze sva mesta gde zive Srbi. On dodaje da je se registracijom na Kosovu Srbi ne odricu svog jugoslovenskog ili srpskog identiteta, kao i da mogu da zadrze sva zvanicna dokumenta izdata od ovlascenih organa Srbije i SRJ.

Govoreci o registraciji Albanaca, Vetli kaze da sa njom nema mnogo problema, pogotovo sto se veliki broj Albanaca registrovao i prosle godine.

Uz ogradu da nije prosle godine ucestvovao u registraciji, Vetli odgovara da ne zna da li je i koliko bilo slucajeva Albanaca koji nisu mogli da dokazu da su pre rata bili drzavljeni Kosova, odnosno Srbije i Jugoslavije.

- Siguran sam da su ti slucajevi istrazeni, mozda se neki od njih jos istrazuju, ali nije mogao da bude registrovan niko ko nije imao neka dokumenta sa Kosova kao dokaze da je ziveo ovde - zakljucio je Vetli.

J.Bulajic

LJESTARCI U BEOGRADU

Beograd 16.08.2001.- Po treci put sam sa dragim svetom iz Ljetara i Kosovske Kamenice. Razlog naseg okupljanja su rezultati u vezi sa prijavama za povratak i stavljanje primedbi, odnosno zalbi , na resenja za dobijanje pomoci za izgradnju kuca u Ljestaru. Lista sa imenima onih koji treba da dobiju pomoc objavljena je 3. avgusta. Medjutim, zbog poteskoca u komunikacijama, predstavnici Ujedinjenih nacija, odnosno njihovih agencija, odlucili su da kandidate obaveste u Beogradu, Kragujevcu i Kraljevu, jer su to mesta u kojima ili blizu kojih danas stanuju podnosioci molbi.

Sastanak je poceo u 9 casova u prostorijama UNHCR-a u Beogradu. Iz Kosovske Kamenice dosli su predstavnici UNHCR-a, UNMIK-a, OSCE-a, lokalne kancelarije, a tu su i predstavnici NVO UMKOR koja se izuzetno angazovala na tom poslu, kao i predstavnik Eparhije rasko-prizrenske. Predstavnik UNHCR-a cita imena onih koji dobijaju pomoc za izgradnju kuca. Pomoc dobijaju 20 albanskih porodica i 12 srpskih. Rok za zalbu je 15 dana od dana objavljivanja. Znaci, jos dva dana ostaje do isteka roka. Ovo izaziva malo komesanja medju Ljestarcima. Postavlja se cak i pitanje, da li je pri podnosjenju zalbe potrebno da se uzme advokat koji bi je propisno srocio.

Ljudi iz agencija UN pribrano smiruju situaciju. Kao prvo, kazu, zna se da lista ima 80 zainteresovanih, ali je u ovom trenutku moguće izgraditi najviše 35 kuca, a i o tome je bilo reci na predhodnim sastancima. Predstavnici UN zele da znaju da li je neko od onih sa liste koji dobijaju neopravdano na njoj. Svi prisutni se slazu da nikog ne treba da brisati sa liste, jer su to najurgentniji slucajevi, a bas takve slucajeve je i trebalo pomoci.

Sto se bezbednosti tice, kaze g. Dmitri Slopacenko (da sam mu pri prvom susretu znao prezime ne bih rekao da je Rus) , ruski kontingent ce izgraditi kontrolni punkt na ulazu u selo. Zatim, pojace se broj patrola.

Kada se završi prva faza, to ce biti samo garancija medjunarodnoj zajednici da volja za povratkom postoji. Na taj nacin ce se omoguciti dobijanje novih donacija i za one koji nisu dobili pomoc u prvoj fazi. Posto se i Albanci zale na resenja (sa njima je sastanak bio u subotu, 11. avgusta), predloženo je da se održi sastanak Srba i Albanaca koji ovom prilikom nisu dobili pomoc. Tom prilikom bi se pozvale i druge NVO koje bi bile obavestene o situaciji. Od ovih NVO bi se i zatražila pomoc za sledecu fazu.

Ukazano je jos da pri izgradnji kuće uvek na gradilistu mora biti bar po jedan punoletni predstavnik porodice koji bi rukovodio izgradnjom. Da bi se sprecile nedozvoljene radnje, kuca se ne moze otudjiti u roku od 20 godina. Porodica kojoj je dodeljena pomoc mora sve vreme u tom periodu stanovati u kuci. U slucaju smrti nosioca stanarskog prava kuće, obavezu stanovanja u njoj preuzima njegov naslednik. Ako se desi da nosilac umre, njegov naslednik nasledjuje i obavezu stanovanja.

Sto se tice skolovanja dece, o tome ce se raspravljati kada se djaci pojave. U svakom slucaju, skolovanje ce biti obezbedjeno. Prvi deo sastanka blizi se kraju. Ankica, koja je sve vreme neumorno prevodila, moze malo da odahne i da se osvezi.

Drugi deo je posvecen primedbama na raspodelu pomoci. Sada se vidi de nema potrebe za advokatom. S jedne strane, predstavnici agencija UN doneli su obrasce koje je trebalo popuniti sa eventualnim primedbama, a sa druge strane, dostavili su spisak sa razlozima za nedodeljivanje. Nas dvojica, Nenad iz UMKOR-a i ja, javljamo se da pomognemo Ankici oko objasnjavanja spiska sa razlozima i eventualnim popunjavanjem obrazaca.

Tako smo utvrdili da je baka Savki Canic stavljeno da ima 6 hektara, a ona ima manje. Ni ona ni cerka nisu sigurni koliko je, pa ostaje da se vidi u katastru. Jos je interesantniji slucaj deke Arandjela Mosica. Kod njega je stavljeno da ima 15 hektara, a upuceni kazu da ceo Ljestar nema zajedno toliko zemlje. Ispostavilo se da je u pitanju 1,5 hektara. Dakle, cisto greska u pisanju. Popunjavamo obrasce za ovo dvoje starih i predajemo ih predstavniku UNHCR-a.

Posto je ovim sastanak završen, predstavnik UNHCR-a kaze da ce oni koji su podneli primedbe dobiti odgovore na njih. Odmah potom, treba da se pristupi izgradnji kuca u Ljestaru. Jos jednom podseca da ce biti organizovan sastanak Srba i Albanaca koji nisu ovom prilikom dobili pomoc, da bi se razgovaralo o sledecoj fazi.

Branislav Skrobonja

PONOVO BOMBA NA SRPSKU KUCU

PRISTINA 16. aug 2001 (Beta) - Nepoznati napadaci bacili su pretprosle noci rucnu bombu na srpsku kucu u selu Gornji Livoc kod Gnjilana, ali u tom incidentu nije bilo povredjenih, saopstila je u cetvrtak policija Unmika.

Medjunarodna policija nije saopstila dodatne detalje o tom bombaskom napadu. Prethodne sedmice na Srbe iz okoline Gnjilana izvršeno je nekoliko bombaskih napada u kojima su teze povredjene dve starije osobe srpske nacionalnosti.

Policija Unmika takodje je saopstila da je u selu Lesan kod Suve Reke ubijena jedna osoba albanske nacionalnosti, ali dodatni detalji o tom ubistvu nisu saopsteni.

TRIBUNAL U HAGU IMA MAPU SRPSKIH GROBOVA

BEOGRAD 16. Aug 2001 (SRNA) - Haski tribunal ima mapu 930 lokacija sa neidentifikovanim telima i na 870 obavio je odredjena ispitivanja, dok podaci Unmika govore da postoji ukupno 1.256 neidentifikovanih leseva - izjavio je Vladimir Bozovic, predsednik Potkomiteta za ljudska prava posle sastanka sa predstavnicima Udruzenja nestalih i kidnapovanih u cetvrtak. Bozovic je dodao da je sa Unmikom postignut dogovor o proveru svih informacija koje ce se dobijati o privatnim logorima i zatvorima na Kosmetu u kojima su zatvoreni Srbi, bilo od Udrucenja porodica nestalih, bilo od drugih lica i udruzenja. "Sa Unmikom smo se takodje dogovorili da nasi operativci iz MUP-a provere dobijene informacije na terenu", rekao je Bozovic. Patolog i clan Ekspertskog tima dr Slavisa Dobricanin najavio je za polovinu septembra nastavak rada na identifikaciji leseva prema podacima koje i Unmik i Savezni komitet za Kosmet ocekiju da dobiju od Tribunala.

Ima jos nepoznanica

Dobricanin je dodao da je predaja tela Petrije Piljevic porodici samo pocetak rada. "Ne znamo tacan broj grobova na Kosmetu. Prema nekim podacima, na Dragodanu je sahranjeno 65 osoba, Suvoj Reci 188, dok na nasoj strani ima oko 800 do 900 grobova. Trebalo bi jos da se provere informacije o masovnim grobnicama na rubnim podrucjima Makedonije i Kosmeta", rekao je Dobricanin.

IVANOVIC: REGISTRACIJA NE ZNACI IZLAZAK NA IZBORE

Jagodina - Oliver Ivanovic, clan Koordinacionog centra za Kosovo, izjavio je da registracija srpskog stanovnistva ne znaci i izlazak na izbore i naglasio da politika nastavka sukobljavanja sa svim faktorima ukljucenim u kosovsku krizu ne predstavlja put u bolju buducnost. "Srbi na Kosovu i Metohiji raspolazu sa 50 odsto zemlje, a registracijom moramo dokazati istinu da je u juznoj srpskoj pokrajini zivelo i zivi 15 odsto od ukupnog broja stanovnistva", rekao je Ivanovic gostujuci na jagodinskoj televiziji "Palma plus", prenosi Beta. On je predlozio da se odrzi sastanak Vojislava Kostunice, predsednika SRJ, Zorana Cindjica, srpskog premijera i Nebojse Covica, sefa Koordinacionog centra za Kosovo, kako bi se postigao konsenzus dve najvaznije partije unutar DOS o Kosovu.

Posle jucerasnjeg incidenta

SRBI U SUVOM DOLU U POTPUNOJ IZOLACIJI

Kosovska Mitrovica, 20. avgusta U Komandi UNMIK policijske stanice u severnom delu Kosovske Mitrovice potvrđeno je danas da su prilikom jucerasnje intervencije snaga Kfor i Albanaca iz sela Suvi Do opština Kosovska Mitrovica povredjena tri francuska vojnika i jedan Srbin - Bogoljub Jevtic, kao i to da je zapaljena srpska kuca i zitna polja srpskih seljana iz ovog sela. Albanci Suvog Dola postavili su barikade na ulasku u selo iz pravca koji vodi iz severnog dela Kosovske Mitrovice.

U Komandi UNMIK policijske stanice kazu da Albanci iz ovog sela ne dozvoljavaju prolazak ni jednom vozilu UNMIK policije, a Srbi u Suvom Dolu od sinoc su u izolaciji i nemaju nikakvih veza sa severnim delom s obzirom da su u okruzenju Albanaca iz sela Gusevac, Suvi Do i Vinarce.

Juce je, da podsetimo, doslo do incidenta prilikom kojeg su intervenisali vojnici iz francuskog sastava Kfora. Posle sudara automobila za cijim volanom je bio Srbin i vozila UNMIK policije kojim je upravljao Albanac, u incidentu koji je trajao od 14.30 do 21.30 casova, kada su intervenisali vojnici francuskog sastava Kfora na koje su bacali kamenice povredjena su tri vojnika i jedan Srbin, a u medjuvremenu Albanci iz ova tri sela zapalili su jednu srpsku kucu i polja sa zitom seljana Suvog Dola.

Momcilo Trajkovic se registrovao u Lapljem Selu

POVRATAK RASELJENIH USLOV ZA IZLAZAK NA IZBORE

Laplje Selo - Predsednik Saveznog Komiteta za Kosovo i Metohiju Momcilo Trajkovic registrovao se juce u registracionom centru OEBS u Lapljem Selu. On je tom prilikom apelovao na sve Srbe koji se zive na Kosovu i Metohiji ili su raseljeni u centralnoj Srbiji i Crnoj Gori da to isto ucine kako bi se medjunarodna zajednica uverila da srpska strana ispunjava Rezoluciju Saveta bezbednosti UN 1244. "Ukoliko medjunarodna zajednica ispunji uslove koji su vec poznati, a to su povratak raseljenih, bezbednost preostalog srpskog stanovnistva na Kosmetu, pitanje kidnapovanih i nestalih i institucionalne veze izmedju srpske zajednice na Kosovu i Metohiji i matice Srbije, odnosno Jugoslavije, Srbi ce izaci na izbore", istakao je Trajkovic.

PATRIJARH PAVLE : VRACANJE VERONAUKI ZNAK DEMOKRATIZACIJE

Beograd - Vracanje veronauke u obrazovni sistem u Srbiji je "akt demokratizacije drustva" i ne treba se obzirati na optuzbe da je to "naturanje religije", posto one uglavnom dolaze od onih koji su posle Drugog svetskog rata u skolama religiju zamenili marksistickim ucenjem, ocenio da je srpski patrijarh Pavle u intervjuu nedeljnom izdanju Politike.

Srpski patrijarh je rekao da ce za predmet veronauke u skolama u Srbiji biti angazovani svestenici, diplomirani studenti Bogoslovskog fakulteta i Bogoslovskog instituta, kao i nastavnici bogoslovija i drugih crkvenih ustanova. Ocenivsi da je politickim promenama u zemlji, vlast pruzila slobodu i Crkvi u granicama Ustava i zakona, on je rekao da Crkva od Zakona o verskim slobodama ne ocekije "sve i sva". (Beta)

PRISTINSKI UNIVERZITET PONOVO NA KOSOVU

Leskovac - Sa podrucja centralne Srbije na Kosovo ce biti vraceni pravni, ekonomski i medicinski fakultet, Akademija umetnosti kao i Rektorat. Ovom broju treba dodati i cetiri tehnicka fakulteta koji se vec nalaze u Kosovskoj Mitrovici. Zbog ovakve odluke vlade studenti i njihovi roditelji su se nasli u nebranom grozdju. Upisivali su neke fakultete kao da je njihovo sediste u Krusevcu ili u nekom drugom gradu na jugu Srbije, a sada treba da se premestaju na Kosovo - izjavio je Gaso

Knezevic, republikki ministar prosvete tokom posvete Leskovcu, javila je agencija Beta.

Prema Knezevicevim recima, na prvom spisku bilo je sedam fakulteta, ali je novi rektor Pristinskog univerziteta Gojko Savic smanjio taj broj. Knezevic je naglasio da odluka o povratku vise fakulteta na Kosovu nije "inicijalno" njegova, vec su joj prethodili razgovori u kabinetu Vojislava Kostunice, predsednika Jugoslavije, koji je bio "pod stalnim pritiscima predstavnika Demokratske stranke Srbije sa severnog Kosova i zato sklon ideji da se odmah izvrsi povratak fakulteta". Knezevic je objasnio da je skinuta zabrana prelaska studenata sa Pristinskog na druge univerzitete u Srbiji, ali nije mogao da kaze da li ta odluka vazi i za brucose.

SRPSKA SKOLA POD SATOROM

Lipljan - Srbi iz Lipljana podigli su juce sator u neposrednoj blizini zgrade Doma kulture u centru tog kosovskog grada, u kojem ce vise od 130 ucenika nastave na srpskom jeziku u septembru poceti narednu skolsku godinu. Na ovaj korak Srbi su se odlucili nakon bezuspesnih pregovora sa predstavnicima medjunarodnih misija na Kosovu da im obezbede adekvatne prostorije u kojima bi deca pohađala skolsku nastavu. O ovom problemu u subotu su razgovarali Momcilo Trajkovic, predsednik Saveznog komiteta za Kosovo i Metohiju i Marek Novicki, ombudsman za Kosovo. Oni su razmatrali i problem ostvarivanja ljudskih prava srpske zajednice u Pokrajini, kao i strajk gladju koji su pre gotovo dve nedelje zapoceli srpski zatvorenici u zatvoru u Kosovskoj Mitrovici.

Kako je javila agencija Beta, Trajkovic i Novicki zajednicki su konstatovali da je sustina protesta srpskih zatvorenika "nezadovoljstvo zbog preduzih istraznih postupaka i odugovlacenja sudjenja".

POVRATAK I ISTA PRAVA NA KOSOVU I METOHIJI ZA SVE! NA KOSOVU JE TOKOM POSLEDNJIH GODINA NESTALO NA HILJADE LJUDI RAZLICITE NACIJE I VERE!

Odvodjeni su bez milosti, na ocigled svojih najblizih, a sudbina vecine njih je i do dan danas nepoznata. Bol njihovih porodica je isti - MORA BITI ISTI i napor koji se ulaze da oni budu pronadjeni, dostojno sahranjeni ili oslobodjeni, bez obzira na to da li su Srbi, Albanci, Romi, Askali, Muslimani, Goranci... Porodice nestalih zele samo istinu i pravdu!

Demokratske vlasti u Beogradu, za samo nekoliko meseci pustile su na slobodu preko 1800 Albanskih politickih zatvorenika hapsenih i sudjenih u proslom rezimu i omogucile pronalazenje tela ubijenih civila sa Kosova i Metohije na teritoriji Srbije.

Do sada, medjutim, vlasti UN na Kosovu nisu razresile sudbinu bezmalo nijednog od 1300 nestalih Srba i drugih nealbanaca sa Kosova, niti Srpskih politickih zatvorenika u Kosovskim zatvorima.

Bez razresenja sudbine SVIH nestalih nema ni ponovnog medjuetnickog poverenja, ni povratka 250.000 izbeglih Kosovskih Srba koji vec trecu zimu docekuju daleko od svojih ognjista, ni razvoja gradjanskog drustva, niti pravednih izbora, niti demokratskog Kosova!

Stoga zahtevamo da do 1. septembra 2001 godine:

1. Da UNMIK i KFOR obave svoju duznost i ispostuju mandat koji im je dat od UN ciji je Jugoslavija punopravni clan, da pronadju i javno objave mesta na Kosovu gde su zatoceni ili pokopani ljudi za kojima se traga!
2. Da se zvanicne institucije Jugoslavije odmah aktivno ukljuce u rasvetljavanje svih zlocina na Kosovu i da im se omoguci pristup po istom principu po kojem je omogucen pristup medjunardnim organizacijama i UN institucijama pri pronalazenju grobnica u Srbiji!
3. Da OEBS osigura istinski slobodne izbore na Kosovu, bez pritisa na ma koju stranu i bez ucenjivanja, sto podrazumeva potpunu slobodu kretanja i politickog organizovanja i kontrole tog procesa za SVE gradjane Kosova, a koji za sada ne postoje ni u minimalnom obliku dostojnom coveka
4. Da se lokalne, republicke i savezne vlasti, politikom kakva je donela trajni povratak preko 7.000 raseljenih Albanaca, mir i napredak na jugu Srbije uhvate u kostac sa problemom Kosova i zajedno sa UNMIK-om i KFOR-om omoguce hitan povratak 250.000 raseljenih Srba i nealbanaca na Kosovo i Metohiju.
5. Da humanitarne organizacije, narocito one koje se bave ljudskim pravima, ucine sve da ukazu na svakodnevna ubistva, otmice i druga kršenja ljudskih prava Srba i nealbanaca na Kosovu i Metohiji, zaloze se da ona budu kaznjena, a standard postovanja ljudskih prava unapredjen

Apelujemo na ugledne pojedince da nam pomognu da svetu predocimo sudbinu nestalih i uticemo na one koji imaju moc, da tu moc upotrebe za pronalazenje svih nestalih i zatocениh kako bi bili dostojno sahranjeni ili se vratili svojim porodicama.

ORGANIZACIJE:

1. "Kosovski bozur"
2. Grupa 484 Beograd
3. NGO Humana, Beograd-Orahovac
4. Prava pomoc
5. Humanitarni fond "Simonida"
6. Udruzenje porodica kidnapovanih lica sa Kosova i Metohije
7. Lekari bez granica Srbije
8. ATIP "Susret", Beograd
9. Udruzenje gradjana za pomoc raseljenim sa Kosova i Metohije "Sveti Spas", Beograd
10. Udruzenje gradjana za pomoc raseljenim sa Kosova i Metohije "Bozur", Smederevska Palanka
11. Udruzenje za pomoc raseljenim licima "Bistrica", Pozarevac
12. Udruzenje raseljenih lica sa Kosova i Metohije "Zavicaj", Kragujevac
13. Udruzenje "Kosovo i Metohija", Lazarevac
14. "Glas Kosova i Metohije", Beograd

15. Udrusenje gradjana "Vidovdan", Kursumlija
16. Udrusenje gradjana "Stara Srbija", Beograd
17. Udrusenje raseljenih lica Prizrenskog okruga "Sveti Arhangeli", Kraljevo
18. Forum za pomoc i razvoj demokratije, Vranje
 19. Udrusenje "Metohija", Pec
 20. Udrusenje "Postojbina", Mladenovac
 21. Udrusenje "Gazimestan", Krusevac
 22. Odbor za povratak, Kraljevo
23. Udrusenje "Car Lazar", Vrnjacka Banja
 24. Udrusenje "Sutomore", Sutomore
 25. Udrusenje "Deca bez doma", Cacak
 26. Udrusenje "Sitnica", Trstenik
27. Udrusenje raseljenih Srba sa Kosmeta, Beograd
 28. Udrusenja Srba iz Pristine, Beograd
 29. Kolo srpskih sestara, Pristina
30. Udrusenje gradjana "Glas Srkinje", Beograd
31. Udrusenje gradjana "Zavicajni klub", Pec
32. Udrusenje gradjana "Gorazdevac", Gorazdevac
 33. Forum za etnicke odnose, Beograd
 34. Timocki klub, Knjazevac
35. Njolfgang Plarre, Germany, conjorker to A-PAL
36. Doreen Davies. NGO -Balkan Aid. Harpenden. UK.

Stamatis Mavronas sa Krfa samoinicijativno prikuplja pomoc za Srbe

GRK OGROMNOG SRCA

20. aug 2001 U vreme kada oni sretniji i imucniji Srbi hrle put Krfa na godisnji odmor, jedan zitelj ovog ostrva zaputio se u suprotnom smeru, u zelji da pomogne onim ne tako sretnim i imucnim Srbima.

Stamatis Mavronas, grcki carinik, prosle nedelje je, zajedno sa sinom Hristosom, doneo humanitarnu pomoc, citav tovar lekova i sanitarnog materijala za bolnice u Beogradu i Krusevcu.

Preduzimljivi Grk nije cekao na saradnju humanitarnih organizacija, vec je preuzeo stvar u svoje ruke. Odvajao je novac od plate i pridobio jos nekoliko zemljaka za svoju ideju. Tako je u Jugoslaviju, zajedno sa ocem i sinom, doputovao i paket prepun antibiotika, analgetika, imuno-supresiva, hormona, infuzione tecnosti, zavoja i gaza.

- Volim Srbiju i zelim da pomognem vashem narodu. Tu ljubav usadio mi je otac, koji mi je mnogo pricao o istoriji ove zemlje.

Raspitao sam se koji lekovi su najdeficitarniji i, evo me ovde. Nemam mnogo za veliku pomoc, ali se trudim da uradim onoliko koliko mogu - skromno prica Mavronas.

Tek u razgovoru sa porodicom Obradovic iz Krusevca, koja je ugostila Stamatisa i Hristosa, saznajemo da njihova pomoc nije samo materijalna.

- Nasi malisani svake godine letuju u kampu na Krfu, a Stamatis ih vodi na izlete oko ostrva, druzi se sa njima i nastoji da im boravak u Grckoj ucini nezaboravnim - kaze Spomenka Obradovic, cija su dva sina pre cetiri godine boravila u kampu. Sada im se pruzila prilika da uzvrate gostoprimstvo. Mladi Obradovici se prisecaju zurke koju je Stamatis priredio u svom domu povodom rodjendana jedne devojcice iz Jugoslavije, a onda dodaju da je Grk novcano pomogao i jednoj devojci, izbeglici iz Hrvatske. Nabranjanju humanih gestova ovog srbofila nikad kraja.

- Grcka pravoslavna crkva je trenutno usred akcije prikupljanja nove ture lekova, hrane, odece i skolskog materijala za prijatelje u Srbiji. Medjutim, problem je sto ne znamo kako da dostavimo tu pomoc. Autobusom je suvise rizicno, jer bi morao da ide kroz Makedoniju - kaze Mavronas. I njegov sadasnji, prvi boravak u Jugoslaviji poceo je komplikacijama oko avionske karte i unosa lekova u zemlju. Srecom, Beba Milic, koja radi na Krfu, obezbedila je besplatan prevoz, a kardiolog Slavko Simeunovic pobrinuo se za lekove. Mavronas istice da im duguje velik zahvalnost.

U prici o sirokome grckome srcu ne moze se zaobici ni Mavronasov prijatelj, doktor Aleksandros Mastoras, koji je u vreme bombardovanja srpskim bolnicama uputio humanitarnu posiljku vrednu 50 hiljada maraka. Medjutim, njoj se usput zagubio svaki trag, a doktor je, prema Mavronasovim recima, bio veoma tuzan sto pomoc nije stigla "onda kad je bilo najpotrebnije".

Posle desetak dana provedenih u Jugoslaviji, tokom kojih su pored Krusevca obisli i Kopaonik, Nis, Vrnjacku Banju i srpske manastire, Stamatis i Hristos su odusevljeni zemljom i ljudima. Ocekivali su, kazu, da vide rusevine od bombardovanja, ali sve izgleda mnogo bolje nego sto su zamisljali.

- Vas narod zna kako da prezivi kad je najteze. Po deci se najbolje vidi kakva je neka nacija. Mali Jugosloveni su veoma otvoreni i nije slucajno sto se moj sin, iako je kamp na Krfu internacionalan, svakog leta najvise druzi upravo sa vrsnjacima iz vase zemlje - zakljucuje Mavronas.

J. Mitic

OPASNA ZETVA

Ohridski mirovni sporazum, pod okriljem NATO i EU, koji predvidja razoruzavanje i amnestiju albanskih ekstremista, izmamio je brojne uzdahe olaksanja. Malo je, medjutim, stvarnih razloga za nekakvo opustanje ili izrazeniji optimizam. Naprotiv, jedino naivni mogli bi poverovati da je tako ugaseno i poslednje krizno zariste na Balkanu. Nije, naravno, prevashodno rec o tome da predjasnja iskustva pokazuju kako je sijaset mirovnih dogovora, ne samo na ovim prostorima, bio i ostao, iz raznih razloga,

samo mrtvo slovo na papiru.

Osnovna i verovatno najsudbonosnija poruka makedonskog slucaja, ili tacnije albanske pobune u ovoj bivsoj republici SFRJ, jesta da se nasilje ipak isplati. Albanski ekstremisti su oruzjem, uz tesko razumljivu politiku Zapada, a sto to i ne reci, uspeli da iznude mirovni dogovor koji pripadnicima njihovog naroda daje prava koja nikada ranije nisu imali. Time su prakticno, svidjalo se to nekome ili ne, legalizovani albanski pobunjenici kao i upotreba oruzja - u ostvarivanju odredjenih prava. Bacena su pod noge, istovremeno, i sva zaklinjanja tipa da sa naoruzanim ekstremistima nema pogadjanja, da se sporovi mogu resavati jedino mirnim, politickim sredstvima, zaboravljene sve one bombaste pohvale kako je Makedonija maestralno razresila unutaretnicko pitanje.

S druge strane, vec sada se moze naslutiti da operacija "Sustinska zetva" (razoruzavanje albanskih ekstremista) nece biti ni sustinska ni bericetna. Celnici NATO vec u startu kazu da ce razoruzati samo pripadnike ONA, ali ne i paravojnu formaciju ANA, jer za takvu akciju nemaju mandat. Kao da postoje neke bitnije razlike ne samo izmedju ove dve organizacije vec i OVK ili OVPBM. Obeshrabruju i iskustva sa Kosova, gde svega ima samo ne mira, ma sta Hans Heckerup tvrdio. Cak i vrapci na grani znaju da vecina pripadnika bivse OVK nije razoruzana, da se u pokrajini nalaze centri za obuku, skladista oruzja i municije i sve to u prisustvu oko 40.000 pripadnika Kfora i Unmika. Stavise, nisu umisljena ni strahovanja da bi deo albanskih ekstremista ili

terorista mogao ponovo da se prelije na jug Srbije, i da takav razvoj moze iznova da zaostri situaciju u ovom delu Evrope. U tom kontekstu valjalo bi i postaviti i pitanje zasto su onda druge etnicke grupe sa Balkanskog poluostrva kaznjavane, a neke cak i bombardovane, od te iste medjunarodne zajednice, kad su gotovo istovetnim sredstvima pokssavale da ostvare sopstvene etnicke ili politicke ciljeve.

Sve to, pak, potvrđuje ocene da Zapad, olicen pre svega u NATO i EU, nema jasnu i konzistentnu politiku prema prostoru bivse Jugoslavije. Upravo stoga ne bi bilo mudro precuti upozorenja nezavisnih vojno-politickih analiticara sa tog istog Zapada, da je Ohridski sporazum za Albance samo nova cigla u temelju "Velike Albanije".

Slika: Sruseni manastir u Makedoniji

Haski tribunal ispituje zlocine OVK

NASTAVLJENO SASLUSANJE SVEDOKA

NASTAVLJENO SASLUSANJE SVEDOKA

Beograd - Ispitivanje svedoka u beogradskoj kancelariji Haskog tribunala o zlocinima nekadasnje Oslobojilacke vojske Kosova nad Srbima na Kosovu jos uvek traje, a postoji mogucnost da ta misija bude proizvedena, kao i da se prosiri lista svedoka, receno je agenciji Beta u Ministarstvu pravde Srbije. "Ispitivanje svedoka tece normalno i po planu. Postoji mogucnost prosirenja liste svedoka, ali konacnu odluku o tome donece misija istrazitelja Tribunala", rekli su Beti u kabinetu ministra pravde Vladana Batica. Saslusavanje svedoka u beogradskoj kancelariji Haskog suda vec nedelju dana sprovodi specijalni tim istrazitelja, koji su iz Haga doputovali u Beograd, a kako je ranije na konferenciji za novinare kazao srpski ministar pravde planirano je da ispitivanje svedoka traje deset dana.

Zbog neobavestenosti veceg broja nasih vernika i prijatelja ponavljamo informaciju o promeni prostorija KANCELARIJE ZA RASELJENA LICA EPARHIJE RASKO PRIZRENSKE i Nevladine organizacije "Glas Kosova i Metohije".

**Nove prostorije se nalaze na adresi:
PRERADOVICEVA 5, 11000 BEOGRAD (kod Novog groblja)
Tel/Faks: 011/ 762 407
E-mail: kerp@eunet.yu**